

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265
Fax
(0320)-265260
E-mail
provincie@Flevoland.nl
Website
www.flevoland.nl

Coöperatieve producentorganisatie Nederlandse
Vissersbond U.A.

Postbus 64
8300 AB EMMELOORD

Verzenddatum
10 juli 2017

Bijlagen
6

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2096596

Onderwerp

Wet natuurbescherming: vergunning ex artikel 2.7 tweede lid voor
beroepsmatige visserij met staande netten in het Markermeer-IJmeer

Geachte

Op 21 februari 2017 hebben wij uw aanvraag voor een vergunning, in het kader van de Wet natuurbescherming, ontvangen voor beroepsmatige visserij met staande netten in het Markermeer-IJmeer. Bij de aanvraag hoort een Passende beoordeling, visserij met staande netten op het Markermeer & IJmeer opgesteld door Agonus fisheries Consultancy, deze passende beoordeling is op 1 juni 2017 herzien. Overeenkomstig uw aanvraag en de daarbij horende stukken hebben wij besloten de gevraagde vergunning onder de volgende voorschriften en beperkingen aan de Coöperatieve Producentenorganisatie Nederlandse Vissersbond IJsselmeer U.A. te verlenen.

Voorschriften:

1. De vergunning staat op naam van de Coöperatieve Producentenorganisatie Nederlandse Vissersbond IJsselmeer (PO). De PO is vergunninghouder.
2. Deze vergunning mag alleen gebruikt worden door de vergunninghouder en de vergunning gebruikers (beroepsvissers genoemd in bijlage 2 van deze vergunning). De individuele gebruiker van deze vergunning (hierna: vergunning gebruiker) dient tijdens de uitoefening van visserijactiviteiten (een afschrift van) deze vergunning en de Visserijvergunning bij zich te dragen en op het eerste verzoek te kunnen tonen aan de daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar.
3. Slechts het vaartuig genoemd in bijlage 2 mag door de betreffende vergunning gebruiker voor de beroepsmatige visserijactiviteiten worden gebruikt; daarbij mogen maximaal 2 bijboten voorzien van bijbehorend registratienummer te worden gebruikt.
4. De vergunning gebruikers genoemd in bijlage 2 mogen de visserijactiviteiten uitvoeren conform de verstrekte individuele vergunningen op grond van de Visserijwet 1963 en het tot de aanvraag behorende Visplan PO IJsselmeer 2017/2018, 3 juli 2017.
5. Bij overtreding van een of meer van de aan deze vergunning verbonden voorschriften is het verboden om, nadat een sanctie c.q. handhavingsmaatregel is opgelegd, de netmerken (en de bo(o)t(en)) ter beschikking te stellen aan een derde.
6. Het vissen in afwijking van het Visplan, de daarbij horende gedragscodes en het Regelement schubvisserij is verboden.
7. Bij niet naleving van de vergunningvoorwaarden kan de vergunning gebruiker van de lijst in bijlage 2 worden geschrapt.
8. Alle andere diersoorten dan schubvis die ondanks alle voorzorgmaatregelen worden bijgevangen worden na iedere vangstdag geregistreerd en gerapporteerd aan de

vergunninghouder. Ook nul-vangsten dienen gerapporteerd te worden naar de Provincie Flevoland en de OFGV via wetnatuurbescherming@flevoland.nl en handhaving@ofgv.nl. In deze registratie dient in ieder geval aangegeven te worden, de datum, visser, boot waarmee gevist is, locatie waar gevist is, de vogelsoort die is gevangen en het aantal vogels dat is gevangen.

De registratie kan tussentijds door de handhavende instanties worden opgevraagd.

De rapportage dient jaarlijks voor 1 januari per vergunning gebruiker worden verzonden aan de OFGV. De rapportage en het logboek dienen zich aan boord te bevinden.

9. Bij gebruik van staande netten moet tenminste om de 100 meter (met uitzondering van de vaargeul) een joon zijn geplaatst. Aan elke joon wordt een vlag en een reflecterende strip bevestigd om vogels zoveel mogelijk op afstand van de netten te houden. De reflecterende strip wordt zodanig aan de bovenkant van een joon bevestigd dat een lengte van minimaal 60 cm en maximaal 75 cm vrij kan bewegen in de wind. Op de vlag dient de vaartuigcode zichtbaar te zijn vermeld. Deze verplichting geldt niet als de netten een maaswijdte hebben van tenminste 160 mm.
10. Bij de uitoefening van de visserijactiviteiten moet het bijvangen van vogels en/of het verstoren van vogels zoveel mogelijk worden voorkomen.
11. Het is verboden staande netten te schieten op plaatsen waar grote vogelconcentraties (meer dan 50 vogels) zich ophouden. Het is tevens verboden om een net in te halen als er zich grote vogelconcentraties (meer dan 50 vogels) bevinden.
12. Bij het uitvoeren van de visserijactiviteiten dient het verstoren van grote groepen vogels (meer dan 50) te worden vermeden. Daartoe moeten beroepsvissers tenminste 200 meter afstand tot deze groepen vogels aanhouden.
13. Broedkolonies van de visdief mogen niet worden verstoord in de periode 1 april-1 oktober. De visdief broed op het eiland Ierst (verspreid over het hele eiland), de Markerwadden, bij de Houribdijk, de Hoecklingsdam en langs het Buiten-IJ aan de zuidkant van de geleidedam ligt een groot zandlichaam aan de westzijde van dit zandlichaam broeden visdieven (bijlage 5). Beroepsvissers dienen ten allen tijden een afstand van tenminste 200 meter aan te houden tot aan een broedkolonie van de visdief.
14. Broedkolonies van de lepelaar mogen niet worden verstoord in de periode 15 maart-1 september. Beroepsvissers dienen ten allen tijden een afstand van tenminste 200 meter aan te houden tot aan een broedkolonie van de lepelaar (bijlage 5).
15. Het is niet toegestaan om in de Gouwee of bij de kustzone van Muiden staande netten te schieten of te hebben, deze gebieden zijn aangegeven op de kaarten in bijlage 5.
16. Het is verboden met staande netten te vissen binnen 100 meter gerekend vanaf de natuurontwikkelingsprojecten Hoecklingsdam, Marker Wadden, Oostvaardersdijk en de mosselbanken bij IJburg en het is verboden te vissen bij de Zuidelijke IJmeerkust (tussen de luwtedam en de oever) in het Markermeer-IJmeer, bijlage 5.
17. Van 1 november tot 1 maart is het verboden om met staande netten te vissen binnen een zone van 3 km tot aan de Houtribdijk, zoals weergegeven op het kaartje in bijlage 5. Uitzondering hierop is de zone van de Trintelhaven tot aan de sluisen van Lelystad waar tussen 1 november t/m 31 januari wel met staande netten mag worden gevist, zoals aangegeven in hetzelfde kaartje in bijlage 5.
18. De visserij met staande netten mag niet worden uitgeoefend in een strook van 50 meter vanaf de oever. Daarnaast geldt dat staande netten enkel geplaatst mag worden in delen van het Markermeer-IJmeer dieper dan 2 m.
19. De vergunninggebruiker moet de nodige maatregelen nemen om de kans op verlies van vistuig te minimaliseren. Verloren vistuig moet terstond worden geborgen. Indien dit onmogelijk is wegens weersomstandigheden, moet de verantwoordelijke schipper de positie van het verloren vistuig noteren en het verlies direct melden via de Milieuklachtenlijn van de provincie (0320-265400). Het vistuig moet zodra het weer dit toelaat alsnog door de eigenaar worden geborgen.

20. De vergunning is alleen van toepassing op de activiteiten zoals deze zijn aangevraagd en in ons besluit zijn beschreven in bijlage 1 A1 onder 'Vergunningaanvraag en beschrijving van het project of de handeling'.
21. Alle door of namens Gedeputeerde Staten gegeven aanwijzingen dienen onverwijld te worden opgevolgd.

De vergunning is geldig tot en met 15 maart 2018. De vergunning gebruiker dient de activiteiten uit te voeren conform de aanvraag. Afwijkingen daarvan behoeven schriftelijke toestemming van het bevoegd gezag. Wij verlenen de vergunning in het vertrouwen dat de aanvrager ook overtredingen van alle andere voorwaarden van het Visplan 2017-2018, 3 juli 2017, dus niet alleen het Reglement Schubvisserij 2017-2018, conform het Reglement van de Commissie behandeling overtredingen van de PO Mosselcultuur, opdraagt aan de COMBO. Voor motivering van ons besluit verwijzen wij u naar bijlage 1.

Afschriften

Afschriften van dit besluit worden verzonden aan het ministerie van Economische Zaken, provincies Noord-Holland en Fryslân, Politie, de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi- en Vechtstreek, Rijkswaterstaat Midden-Nederland, Vogelbescherming Nederland, Sportvisserij Nederland en de gemeentes Enkhuizen, Hoorn, Edam-Volendam, Waterland, Amsterdam, Diemen, Muiden, Lelystad en Almere.

Kennisgeving

Van dit besluit zal conform artikel 3:42, tweede lid van de Algemene wet bestuursrecht door ons kennis worden gegeven door middel van publicatie in de Flevopost editie Lelystad, Almere Dichtbij, Noord-Hollands Dagblad en op de website van provincie Flevoland.

Bezwaar

Degene wiens belang rechtstreeks bij dit besluit betrokken is kan binnen zes weken na datum van verzending van deze brief schriftelijk bij ons bezwaar maken. Uw bezwaarschrift dient ondertekend te zijn en voorzien van uw naam en adres, de datum, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden van het bezwaar.

Nadere informatie over de bezwaarprocedure treft u aan in het hierna volgende informatieblad.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris, de voorzitter,

Mr. Drs. T. van der Wal J.N.J. Appelman

Bijlagen

Bijlage 1: Motivering van het besluit

Bijlage 2: Lijst met vergunning gebruikers

Bijlage 3: Machtigingen niet PO-leden, voor het aanvragen van de vergunning beroepsvisserij met staande netten in het Markermeer-IJmeer

Bijlage 4: AERIUS-verschilberekening met kenmerk RccYn7Jiriag

Bijlage 5: Kaarten van gesloten gebieden voor visserij met staande netten:

Kaart 1A en B: gesloten gebieden ivm het voorkomen van de visdief (broedvogel)

Kaart 2: gesloten gebieden ivm het voorkomen van de lepelaar (broedvogel)

Kaart 3: gesloten gebied Gouwzee

Kaart 4: gesloten gebied kustzone Muiden

Kaart 5: gesloten gebieden langs de Houtribdijk.

Bijlage 6: Nadere informatie over bezwaar en beroepsprocedure

Bijlage 1: Motivering van het besluit

Inhoudsopgave

- A. Weergave van de feiten**
 - A1 Vergunningaanvraag en beschrijving van het project of de handeling
 - A2 Periode
 - A3 Bevoegdheid
 - A4 Procedure
 - A5 Coördinatie met ander wetgeving
 - A6 Vergunningplicht
- B. Toetsing**
 - B1 Wettelijk kader
 - B2 Inhoudelijke beoordeling
 - B3 Reactie op zienswijzen
- C. Conclusie**

A Weergave van de feiten

A1 Vergunningaanvraag en beschrijving van het project of de handeling

De volgende procedure is doorlopen:

- op 21 februari 2017 hebben wij uw aanvraag ontvangen (kenmerk 2036363) voor een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming (Wn) voor beroepsmatige visserij met staande netten in het Markermeer-IJmeer. Bij uw aanvraag hoort een passende beoordeling;
- op 17 maart 2017 hebben wij u een ontvangstbevestiging verstuurd met een verzoek tot aanvullende informatie (kenmerk 2042923);
- op 20 maart 2017 hebben wij van u het ingevulde aanvraagformulier ontvangen (kenmerk 2049331)
- op 13 april 2017 heeft u een verzoek ingediend om de beslistermijn voor de aanvullende informatie te verlengen (kenmerk 2062338);
- op 28 april 2017 hebben wij de beslistermijn verlengd tot en met 12 mei 2017 (Kenmerk 2066622), deze termijn hebben wij in een telefonisch overleg verlengd tot 4 juni 2017;
- op 1 juni 2017 hebben wij van u een herziene aanvraag ontvangen voor beroepsvisserij met staande netten, met een herziene passende beoordeling (kenmerk 2082226);
- op 6 juni 2017 is een ontvangstbevestiging naar de initiatiefnemer verzonden (kenmerk 2082112) en zijn er verzoeken om zienswijze (kenmerk 2084647) verzonden naar:
 - Rijkswaterstaat Midden-Nederland;
 - Vereniging Natuurmonumenten;
 - Sportvisserij Nederland;
 - Ministerie van Economische Zaken, Directie RRE/Nb-wet team;
 - Het college van Gedeputeerde Staten van Fryslan;
 - Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;
 - Vogelbescherming Nederland;
 - Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Enkhuizen;
 - Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Hoorn;
 - Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Edam-Volendam;
 - Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Waterland;
 - Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amsterdam;
 - Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Diemen;
 - Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Gooisemeren;
 - Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Lelystad;
 - Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Almere;
 - Stichting het Blauwe hart.
- Op 16 juni 2017 hebben wij een verzoek gedaan voor aanvullende informatie (Kenmerk 2087173);

- Op 20 juni 2017 hebben wij van u vier machtigingen ontvangen van niet-PO-leden voor het aanvragen van de vergunning voor beroepsvisserij met staande netten in het Markermeer-IJmeer namelijk van:
 - Machtiging schubvis HN-2;
 - machtiging schubvis HN-3;
 - Machtiging schubvis UK-7;
 - Machtiging schubvis HN-35.

Daarnaast hebben wij ook de ledenlijst ontvangen van het PO IJsselmeer en een lijst van de niet-leden, Visplan 2017 herzien (versie 19-06-2017), het regelement schubvisvisserij 2017-2018 (19-06-2017) (Kenmerk 2093205, 2093206).

- Op 23 juni heeft het PO het volgende aangegeven: Het PO IJsselmeer heeft van de vissersvaartuigen VD 63, VD 64, VD 65, VD 94 en VD 104 tot op heden geen machtiging ontvangen en zij verzoeken de provincie om die reden om deze vissersvaartuigen/visserijbedrijven, niet mee te nemen in de vergunningaanvragen, zowel voor het IJsselmeer als het Markermeer-IJmeer(Kenmerk 2094454).
- Op 29 juni 2017 zijn nieuwe ledenlijsten en niet-ledenlijsten ontvangen van het PO. Het PO heeft tevens aangegeven dat op 4 juli 2017 een ledenvergadering plaats vindt van het PO waar hun handhavingsplan wordt vastgesteld van het PO.
- Op 3 juli 2017 hebben wij een nieuwe versie ontvangen van het Visplan PO IJsselmeer 2017-2018.
- Er zijn zienswijzen ontvangen van Vogelbescherming Nederland (Kenmerk 2088110) en Sportvisserij Nederland(Kenmerk 2089867).

U geeft aan dat de werkzaamheden onder de volgende randvoorwaarden/ op de volgende wijze worden uitgevoerd:

- De vangst is gericht op schubvis;
- Er worden preventieve maatregelen genomen om de bijvangst van vogels te voorkomen;
- Er wordt gewerkt aan een verduurzaming van de visserij met staande netten, hiervoor is Plan B bij de aanvraag gevoegd.

A2 Periode

De vergunning is aangevraagd voor de periode 1 juli 2017 tot en met 15 maart 2018.

A3 Bevoegdheid

Het project of handeling vindt plaats in of nabij het Natura-2000 gebied Markermeer-IJmeer. Het project of de andere handeling is niet op grond van artikel 1.3, vijfde lid, Wn aangewezen in het Besluit natuurbescherming (verder Bnb). Gelet op artikel 1.3 eerste lid. Wn zijn Gedeputeerde Staten bevoegd op deze aanvraag te beslissen. Gedeputeerde Staten van Noord-Holland hebben schriftelijk ingestemd met deze beslissing. Voor zover de vergunning betrekking heeft op delen van het Natura 2000-gebied Markermeer-IJmeer, gelegen in Noord-Holland.

A4 Procedure

De vergunningprocedure is uitgevoerd in overeenstemming met het bepaalde in hoofdstuk 5 van de Wn en de hiervoor relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Met het oog op een zorgvuldige voorbereiding van het op deze aanvraag te nemen besluit (als bedoeld in artikel 3.12 van de Awb) zijn er zienswijzen gevraagd aan Rijkswaterstaat Midden-Nederland, Sportvisserij Nederland, Ministerie van Economische Zaken, het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, Vogelbescherming Nederland, het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Enkhuizen, Hoorn, Edam-Volendam, Waterland, Amsterdam, Diemen, gemeente Gooisemeren, Lelystad, Almere en Stichting het Blauwe hart.

A5 Coördinatie met ander wetgeving

Ingevolge artikel 3.20 Awb stel ik u ervan in kennis dat voor de door u te verrichten activiteit, voor zover ons bekend, ook de volgende op de aanvraag te nemen besluiten nodig zijn: Vergunning Visserijwet - Ministerie van Economische Zaken. Op grond van de Passende beoordeling is er geen noodzaak voor het verlenen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming.

A6 Vergunningplicht

1. Op basis van de aanvraag en de daarbij horende rapporten en tekeningen heeft Gedeputeerde Staten beoordeeld of het door u gevraagde project en/of handeling schadelijke gevolgen kan hebben voor de natuurlijke kenmerken van het gebied, zoals beschreven in de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Markermeer-IJmeer.
2. Gedeputeerde Staten stellen vast:
 - a. Het onder A1 geschreven project en/of handeling niet wordt gerealiseerd overeenkomstig een beheerplan als bedoeld in artikelen 2.3, eerste of vijfde lid Wn of 2.10 eerste of derde lid Wn.
 - b. Het onder A1 omschreven project/handeling weliswaar gevolgen kan hebben voor het Natura 2000-gebied, maar dat de instandhoudingsdoelstellingen daarvan niet in gevaar kan brengen, afzonderlijk nog in combinatie met andere projecten of plannen, zodat het niet kan worden beschouwd als een project dat significante gevolgen kan hebben voor het betrokken gebied.
 - c. Er een vergunning nodig is op grond van artikel 2.7, tweede lid Wn, maar er geen toepassing te worden gegeven aan artikel 2.8 lid 4 of lid 5 Wn.

Ik verwijs voor de motivering van dit onderdeel naar mijn overwegingen onder B (Toetsing).

B. Toetsing

B1 Wettelijk kader

De Wet natuurbescherming (hierna Wn) is per 1 januari 2017 het nationale wettelijke kader voor toetsing van activiteiten, plannen, projecten en handelingen met mogelijke gevolgen voor de belangrijkste natuurwaarden van de Natura 2000-gebieden. De beroepsvisserij met staande netten vindt plaats in het Natura 2000-gebied Markermeer - IJmeer. Dit gebied is op 23 december 2009, onder artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998 (kenmerk PDN/2009-072), definitief aangewezen als speciale beschermingszone (VR en HR) voor het volgende habitatype en de volgende soorten:

Habitatype: kranwierwateren.

Habitatrichtlijnsoorten: rivierdonderpad en meervleermuis.

Broedvogels: aalscholver en visdief.

Niet-broedvogels: fuut, aalscholver, lepelaar, grauwe gans, brandgans, smient, krakeend, slobend, krooneend, tafeleend, kuifeend, topper, brilduiker, nonnetje, grote zaagbek, meerkoet, dwergmeeuw en zwarte stern.

Artikel 2.7 lid 2 Wn bepaalt dat het verboden is zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. Momenteel maken GS bij toetsing voor het Markermeer-IJmeer gebruik van het definitieve aanwijzingsbesluit Natura 2000, het doelendocument dat het ministerie van EZ beschikbaar heeft gesteld en het concept beheerplan Natura 2000. Ook worden er aanvullende informatiebronnen over actuele natuurwaarden gebruikt.

In het concept-beheerplan Natura 2000 Markermeer-IJmeer staat aangegeven dat niet uit te sluiten is dat visserij met staand netten op baars en snoekbaars significant negatieve effecten heeft op een of meer Natura 2000-doelstellingen van het Markermeer-IJmeer. Hierdoor is een vergunningprocedure van toepassing.

B2 Inhoudelijke beoordeling

B2.1 Toetsing aan kwalificerende waarden

De aangevraagde activiteit vindt plaats in het Natura 2000-gebied Markermeer-IJmeer. In dit gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen van kracht voor verschillende habitats en soorten (zie B1). De visserij met staande netten kan versturende effecten hebben op vogelsoorten waarvoor een instandhoudingsdoel is ingesteld. Deze effecten strekken zich uit van versturende effecten door het passeren van een schip tot verdrinkingsdood als gevolg van het vast komen te zitten in staande netten. Duikende watervogels lopen het meeste risico als ongewenste bijvangst te verdrinken in staande netten van de beroepsvissers. Uit onderzoek blijkt dat visetende watervogels relatief de meeste kans open. Dat komt door de wijze van voedsel zoeken. Doordat de viseters actief onder water prooien achtervolgen lopen ze een groter risico verstrikt te raken in de netten. De stationair naar bodemfauna zoekende duikeenden zijn minder kwetsbaar.

Habitatrichtlijn: effecten op het beschermde habitatype kranwierwateren

Voor dit habitatype geldt in het Markermeer-IJmeer een behoudsdoelstelling. Dit betekent dat door de visserijactiviteiten met staand netten de oppervlakte en kwaliteit van het Markermeer-IJmeer niet mogen afnemen. Het habitatype is alleen beschermd in de in het kader van de Habitatrichtlijn aangewezen gebieden, de Gouwzee en Kustzone Muiden. In de vergunning aanvraag zijn deze gebieden grotendeels uitgezonderd van visserijactiviteiten met staande netten. Zie hiervoor de kaarten van bijlage 5. Dit wordt ook als voorwaarde opgenomen in de vergunning. Negatieve effecten van de visserij op dit habitatype worden door het stellen van deze voorwaarde deels voorkomen. Daarnaast mogen staand netten alleen op delen dieper dan 2 meter worden geplaatst waardoor negatieve effecten verder worden voorkomen.

Habitatrichtlijn: effecten op habitatsoorten

Rivierdonderpad

In Nederland komen hiervan twee varianten voor. De rivierdonderpad (*Cottus gobio*) komt vooral voor in snelstromende beken en is daar zeer zeldzaam. Deze variant verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding. Een veel algemenere 'variant' van de rivierdonderpad komt in Nederland buiten het beekmilieu voor op kunstmatig stenen substraat langs dijken en andere kunstwerken in meren en rivieren. Deze variant (*C. perifretum*) is op veel plaatsen algemeen en breidt zich uit (Nieuwsbrief RAVON, mei 2007). De in het Markermeer en Umeer algemeen voorkomende Rivierdonderpad (*C. perifretum*) houdt zich vooral op in de buurt van stenen substraat in de nabijheid van kunstwerken. De rivierdonderpad wordt gemiddeld circa 15 cm. Hij maakt gebruik van de aanwezige schuilmogelijkheden tussen de stenen en op mosselbanken. Er wordt een voorschrift opgenomen waarin wordt bepaald dat de visserij met staande netten alleen plaatsvindt in water dieper dan 2 meter en tenminste 50 uit de oever, uit de Passende beoordeling kwam naar voren dat vissers meestal 100 meter uit de oever blijven. De stenen begroeiing van het Markermeer-IJmeer worden daardoor nauwelijks bevestigd. De soort komt ook op mosselbanken voor en hierdoor is er een overlap van visserij met de verspreiding van de soort. De rivierdonderpad is een kleine vissoort van maximaal 15 cm en daarmee te klein om gevangen te worden in de netten met een maaswijdte van minimaal 101 mm. Dit wordt bevestigd door het feit dat er geen bijvangsten bekend zijn van de rivierdonderpad in staande netten. Negatieve effecten op de populatie treden daarom niet op. Een negatief effect op de instandhoudingsdoelstelling voor de rivierdonderpad is uitgesloten.

Meervleermuis

Het Markermeer-IJmeer heeft een belangrijke functie als foerageergebied voor kolonies

meervleermuizen. De trend van de populatie meervleermuizen in Nederland is licht positief. Er is geen relatie tussen de beroepsvisserij met staande netten en de meervleermuis anders dan verstoring door verlichting. De meervleermuis foerageert 's avonds en 's nachts boven het Markermeer-IJmeer, de vissers zijn dan in principe niet actief. Daarnaast vindt er in de habitatrictlijngebieden Gouwzee en Kustzone Muiden geen visserij plaats met staande netten. Een negatief effect op de instandhoudingsdoelstelling van de meervleermuis is uitgesloten.

Vogelrichtlijn: effecten op broedvogels

Aalscholver

De aalscholver is een uitstekende duiker en gebruikt het gehele Usselmeergebied als foerageergebied om op vis te jagen. Bij beperkt doorzicht van het water gaan de aalscholers groepsgewijs vissen. De gevoeligheid voor verstoring van het leefgebied van de aalscholver is matig. Broedkolonies bevinden zich in afgesloten reservaten in onder andere het Naardermeer, de Oostvaardersplassen en de Lepelaarplassen. Deze kolonies kunnen niet door de beroepsvisserij worden verstoord. Daarnaast bevindt zich een kleine broedkolonie op de Houtribdijk ter hoogte van Trintelhaven. Aalscholers worden relatief veel bijgevangen in netten vanwege de reductie van de netten (slechts 15% van het totaal aantal merken op een vergunning), een aantal mitigerende maatregelen die ook in de voorschriften zijn opgenomen en de positieve staat van instandhouding van de soort kunnen significant negatieve effecten worden uitgesloten.

Visdief

Visdieven leven van april tot en met september in het Usselmeergebied waar zij broeden en op kleine vissen (voornamelijk spiering) foerageren. Het broeden en rusten vindt, zowel overdag als 's nachts, plaats op veilige, zo veel mogelijk door water omringde kale of schaars begroeide terreinen, of zandplaten. In 2017 zijn broedkolonies gevonden van de visdief in het Markermeer-IJmeer, namelijk op het eiland Ierst (verspreid over het hele eiland), de Markerwadden, de Hoecklingsdam en langs het Buiten-IJ ligt aan de zuidkant van de geleidedam een groot zandlichaam aan de westzijde van dit zandlichaam broeden visdieven (mededeling de heer Roos, Rijkswaterstaat). Foeragerende visdieven zijn matig gevoelig voor verstoring. Broedkolonies zijn daarentegen zeer gevoelig voor verstoring. Er wordt daarom in de voorschriften opgenomen dat een afstand van 200 meter moet worden aangehouden ten opzichte van broedkolonies. Om verstoring te voorkomen mogen geen vaar- of visactiviteiten worden uitgevoerd binnen een afstand van 200 meter tot de broedende visdieven. Hierdoor kunnen significant negatieve effecten worden uitgesloten.

Vogelrichtlijn: effecten op niet-broedvogels

Lepelaar

De lepelaar houdt zich vooral op in ondieptes waar hij al wadend kleine visjes vangt. De lepelaar wordt niet bijgevangen in de netten omdat het geen duikvogel is. Wel kan de lepelaar verstoord worden door de visactiviteiten (bijvoorbeeld bij de Hoecklingsdam), het neerzetten en leeghalen van de netten, heen en weer varen van boten en menselijke aanwezigheid. Door de visserij met staande netten in de ondiepe zones (Gouwzee en de Kustzone van Muiden) en bij de natuurontwikkelingsprojecten van het Markermeer-IJmeer te verbieden wordt verstoring voorkomen en zijn er geen effecten op de instandhoudingsdoelstelling van de soort.

Langs de Houtribdijk broeden op een locatie (bijlage 5) 10 lepelaars. Deze lepelaars zijn niet beschermd via het aanwijzingsbesluit van het Markermeer-IJmeer. De Wet natuurbescherming kent echter ook een zorgplicht (artikel 1.1), deze houdt in dat "iedereen voldoende zorg in acht neemt voor beschermde gebieden, in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een beschermd gebied of voor in het wild levende soorten, laat deze handelingen achterwege". Om verstoring van broedende lepelaars te voorkomen wordt in het kader van de zorgplicht een voorschrift opgenomen in de vergunning, dat een afstand van 200 meter moet worden aangehouden ten opzichte van broedkolonie. Om verstoring te voorkomen mogen geen vaar- of visactiviteiten worden uitgevoerd binnen een afstand van 200

meter tot de broedende lepelaars in de periode 15 maart-1september. Hierdoor kunnen significant negatieve effecten worden uitgesloten

Aalscholver

Aalscholvers zijn goede duikers en jagen vanuit de lucht of het wateroppervlak. Bij beperkt doorzicht van het water gaan de aalscholvers groepsgewijs vissen. De trend van de aalscholver is neutraal, de instandhoudingsdoelstelling wordt ruim gehaald in de periode 2010/2011 -2014/2015. Wanneer er maximaal 17¹ aalscholvers gevangen worden per jaar door visserij met staande netten treden er geen effecten op, op de instandhoudingsdoelstelling van de soort. Daarnaast is door de visserijreductie naar 15% van de netten, het gebruik van jonen, linten en door het instellen van visvrije zones (bijlage 5) het daadwerkelijk aantal aalscholvers dat per jaar gevangen wordt lager.

Fuut

Futen duikt net als grote zaagbek en nonnetje naar hun prooi. Ze achtervolgen hun prooi in het water en worden relatief veel bijgevangen in netten. De zone langs de Houtribdijk is een zeer belangrijk rust- en foerageergebied voor diverse populaties watervogels in verschillende delen van deze zone in verschillende perioden in het jaar. De trend van de fuut is sinds 2005/2006 positief, de instandhoudingsdoelstelling wordt ruim gehaald in de periode 2010/2011 -2014/2015. Wanneer er jaarlijks 103 vogels gevangen worden in de staande netten, dan kan er een significant effect op de fuut optreden. Door de visserijreductie naar 15% van de netten (een vermindering van de 48% van het aantal netnachten), het gebruik van jonen, linten en door het instellen van visvrije zones (bijlage 5) het daadwerkelijk aantal futen dat per jaar gevangen wordt lager (16 volgens de passende beoordeling) en kunnen significante effecten worden uitgesloten.

Nonnetje en grote zaagbek

Grote zaagbek en nonnetje duiken naar hun prooi. Ze achtervolgen hun prooi in het water en worden relatief veel bijgevangen in netten. De zone langs de Houtribdijk is een zeer belangrijk rust- en foerageergebied voor diverse populaties watervogels in verschillende delen van deze zone in verschillende perioden in het jaar. De trend van het nonnetje is ongunstig en de instandhoudingsdoelstelling wordt net niet gehaald. De instandhoudingsdoelstelling van de grote zaagbek wordt ruim gehaald, de trend is onduidelijk. Bij zachte winters blijven grote zaagbek en nonnetje foerageren op de Oostzee en komen niet of in mindere aantallen naar Nederland. Een knelpunt voor deze soorten is de afname van de hoeveelheid spiering in het Markermeer-IJmeer. Spieringvisserij is in de periode 2014 t/m 2017 niet opengesteld. Recenter onderzoek door Van den Boogaard toont aan dat sinds 2003 veel is veranderd in de wijze van vissen waardoor bijvangst zijn verminderd. Het onderzoek toont een grote reductie in bijvangst maar is om meerdere redenen mogelijk te optimistisch aangaande de minimale kans op bijvangst van duikende watervogels. Er worden daarom voorschriften aan de vergunning verbonden om de bijvangst van vogels in de netten optimaal te reduceren. Door het plaatsen van reflecterende strips op de jonen van het staand net worden netten beter zichtbaar gemaakt en kan de bijvangst van vogels worden verminderd. Volgens de passende beoordeling zou uitgegaan mogen worden van een reductie van 70% aan bijvangst. De reductie van 70% wordt echter als maximaal haalbaar genoemd in het rapport van Klinge uit 2004, dit is niet in de praktijk getest. Uit het rapport van Van Eerden (1999) blijkt dat relatief veel vogels worden bijgevangen langs de Houtribdijk/Markerwaarddijk. Visserij met staande netten wordt hier daarom niet toegestaan, met uitzondering van het traject langs de Houtribdijk tussen de Trintelhaven en de sluizen bij Lelystad tussen november en januari. Het onderzoek van Van Rijn, 2014, toont aan dat gedurende deze maanden deze soorten niet of slechts in kleine aantallen aanwezig zijn in dit gedeelte.

¹ Dit getal is de hogere inschatting van van de Boogaard op basis van het onderzoek van Witteveen en Bos (Klinge 2003), 2162 vogels voor het Markermeer-IJmeer en IJsselmeer, dus 721 vogels voor het Markemeer-IJmeer. Wanneer de % gebruikt worden uit tabel 4 en 5 van de herziene passende beoordeling komt dit neer op 17 aalscholvers per jaar, 103 futen, 79 brilduikers, 379 kuifeenden, 123 toppers, 9 grote zaagbekken, 6 middelste zaagbekken en 7 nonnetjes.

Grote aantallen vogels rusten of foerageren langs de (Noord-Hollandse) kust. Netten moeten daarom tenminste 50 meter uit de oever worden geplaatst en de visserij met staande netten in de Gouwee en de Kustzone bij Muiden is verboden. Tevens is visserij verboden waar grote groepen (meer dan 50) vogels zich bevinden. Door het opnemen van deze voorschriften kunnen significante effecten worden voorkomen.

Zwarte stern en dwergmeeuw

Zwarte stern en dwergmeeuw zijn zichtjagers die rondvliegend boven de meren hun prooi vooral aan het wateroppervlak vangen. Foeragerende zwarte sterns en dwergmeeuwen zijn matig gevoelig voor verstoring. Deze soorten worden daarnaast nauwelijks bijgevangen in de netten omdat ze hun prooi niet achtervolgen in het water. Er zijn weinig gegevens bekend over de trend van de populaties van deze soorten, maar de gegevens die bekend zijn lijken te wijzen op een negatieve trend. Een mogelijk effect van de beroepsvisserij is gelegen in de spieringvisserij. Deze aanvraag betreft geen vergunningaanvraag voor spieringvisserij. Spieringvisserij is voor 2014, 2015, 2016 en 2017 onder de Visserijwet door het ministerie van EZ overigens ook niet opengesteld. Significante effecten op deze soorten kunnen worden uitgesloten.

Smient, grauwe gans en brandgans

In het Markermeer komen verschillende soorten plantenetende vogels voor die kunnen worden ingedeeld in soorten die gras en oogstresten eten en soorten die grotendeels op waterplanten foerageren. Tot de eerste categorie behoren de brandgans, de grauwe gans en de smient. Het foerageren, broeden, ruien en rusten van deze soorten vindt overwegend plaats op het land en tussen het riet op beschutte plekken. Brandgans en grauwe gans rusten 's nachts op ondiep water en foerageren overdag op de weilanden, de smient rust overdag op het water en foerageert 's nachts. Deze soorten zullen nauwelijks hinder ondervinden van de beroepsvisserijactiviteiten, alleen de smient kan overdag in rustgebieden langs de oever verstoord worden. Er zijn een aantal voorwaarden in de vergunning opgenomen om dit te voorkomen. Netten moeten tenminste 50 meter uit de oever worden gezet. Tevens is visserij met staande netten verboden waar grote groepen (meer dan 50) vogels zich bevinden. Significante effecten op deze soorten kunnen worden uitgesloten, negatieve effecten kunnen afdoende worden gemitigeerd.

Krakeend en krooneend

Krakeenden en krooneenden behoren tot de tweede categorie planteneters en foerageren grotendeels op waterplanten. De krakeend is een grondleed die niet of nauwelijks duikt en daardoor net als de smient gebonden is aan ondiepten, oevergebieden en aangrenzende landbouwgebieden. Hij eet vooral loof, wortels en zaden van waterplanten zoals krans- en draadwieren en vegetatieve delen van waterplanten, soms ook valgraan op stoppelvelden en daarnaast eet hij ook dierlijk voedsel zoals zoetwaterslakken, waterinsecten, wormen en kleine visjes. Krakeenden zijn vooral in de maanden augustus en september in het Markermeer. De hotspots voor deze soort liggen aan de randen van het Markermeer. De krooneend is een soort die van helder, plantenrijk zoet water houdt, waar hij duikend en grondelend zijn voedsel bemachtigt. Hij leeft vooral in grotere heldere meren en plassen met veel ondergedoken waterplanten. De rustplaatsen en voedselterreinen van de krooneend bevinden zich in het zelfde gebied. Zijn voedsel bestaat uit delen van waterplanten zoals fonteinkruiden, vederkruid, hoornblad, kranswier, algen, zaden en soms ook klein dierlijk voedsel. Het voedsel wordt zowel overdag als 's nachts verzameld. De kranswierwateren waar de krooneend foerageert, zijn geconcentreerd in het Gouwmeer en in de Kustzone bij Muiden. Tijdens de ruiperiode in de zomer trekken krooneenden zich terug in beschut gelegen rietgordels en zijn dan zeer verstoringgevoelig. De krakeend duikt niet naar zijn voedsel maar de krooneend wel, deze zou in de netten bijgevangen kunnen worden. In belangrijke ondiepe wateren met kranswieren in het Markermeer-IJmeer (de Gouwee en de Kustzone bij Muiden) is de visserij met staande netten geheel verboden. Het bijvangen van krooneenden wordt hiermee grotendeels voorkomen. Krakeend en krooneend kunnen langs de oever verstoord worden als gevolg van visserijwerkzaamheden, de krakeend is gevoelig voor verstoring. Netten moeten daarom tenminste 50 meter uit de oever worden gezet. Bovendien mag staand netten alleen worden geplaatst in water dieper dan 2 m. Significante effecten op deze soorten kunnen hiermee worden uitgesloten, negatieve effecten kunnen afdoende worden gemitigeerd.

Benthosetende vogels

De benthosetende (bodemfauna etende) watervogels in het Markermeer bestaan uit tafeleend, slobeend, kuifeend, topper, brilduiker en meerkoet. Deze soorten zijn grotendeels afhankelijk van de aanwezigheid van driehoeksmosselen (en andere mosselen) in het Markermeer. De meeste bodemfauna-etende soorten rusten overdag en foerageren 's nachts. De hoogste concentratie van driehoeksmosselen en andere tweekleppigen is te vinden aan de randen van het Markermeer in redelijk ondiep water (aan de Noord-Hollandse kant) omdat hier het doorzicht het hoogste is en de mosselen beter groeien. In deze zones komen ook de grootste concentraties benthosetende watervogels zoals tafeleend, topper en kuifeend voor. De zone langs de Houtribdijk is in sommige tijden een zeer belangrijk rust- en foerageergebied voor overwinterende vogels. Tafeleend, kuifeend, topper, brilduiker en meerkoet zijn alle soorten die duiken tot op de bodem om daar naar voedsel te zoeken. Deze soorten worden dan ook bijgevangen in de netten van de beroepsvisserij, maar minder dan visetende watervogels.

Tafeleend

Tafeleenden benutten het IJsselmeer, Markermeer en het IJmeer bij voorkeur in de wintermaanden. De vogels leven van zowel plantaardig als dierlijk voedsel al naar gelang het aanbod, de tijd van het jaar en de locatie. De trend van de soort is neutraal en het instandhoudingsdoel wordt ruim gehaald. Uit het onderzoek van van den Boogaard komt niet naar voren dat er tafeleenden worden bijgevangen door visserij met staande netten. Er worden dan ook geen significante effecten verwacht op de soort.

Kuifeend

De kuifeend foerageert op levende organismen die op de onderwaterbodem leven en is een voedselspecialist. In Nederland worden in de winter overwegend driehoeksmosselen gegeten en in de zomer ook andere (kleine) zoetwatermollusken, muggenlarven, plantenzaden en kleine visjes. Voedselgebieden zijn wateren die tot circa 15 meter diep zijn, maar kuifeenden duiken bij voorkeur niet dieper dan enkele meters. De kuifeenden houden er (net als tafeleenden) vaak dagrustplaatsen in de beschutting van dijken of eilanden op na en in het Markermeer zijn belangrijke verzamelaarsplaatsen langs de oevers in het zuidwesten en langs de Houtribdijk. De belangrijke ruigebieden van de kuifeend liggen langs de Houtribdijk. De trend van de soort is neutraal en het instandhoudingsdoel wordt niet gehaald.

Topper

De topper zoekt zijn voedsel ook in de onderwaterbodem en is gespecialiseerd op tweekleppigen. In het IJsselmeergebied foerageert de topper voornamelijk op driehoeksmosselen. De soort overwintert in Nederland, de belangrijkste gebieden van de topper liggen op het IJsselmeer. De topper broedt niet in Nederland. Toppers rusten overdag in compacte groepen en foerageren 's nachts. Rustende groepen van de topper verblijven doorgaans verder van de oever dan de groepen van de kuif- en tafeleend. Het gebied rondom de Houtribdijk in het noordoosten van het Markermeer is een belangrijk rust- en foerageergebied voor de topper. De trend van de soort is onduidelijk en het instandhoudingsdoel wordt ruim gehaald.

Brilduiker

Brilduikers komen overwegend in het winterhalfjaar voor in Nederland. In tegenstelling tot bovengenoemde duikeenden is de brilduiker dagactief. Het voedsel van de brilduiker is zeer gevarieerd en verschilt regionaal. De soort eet in veel gebieden voornamelijk driehoeksmosselen, zoetwaterslakjes en andere kleine weekdieren, insecten en kreeftachtigen, incidenteel wordt overgeschakeld op plantaardig voedsel (zaden) en kleine vis (spiering). De trend van de soort is negatief en het instandhoudingsdoel wordt niet gehaald.

Meerkoet

Meerkoeten komen het hele jaar in het gebied voor met de grootste aantallen in het najaar en de winterperiode, meerkoeten eten in het voorjaar en de zomer vooral gras en waterplanten, waarna ze in de loop van oktober geleidelijk overschakelen op mosselen. De trend van de soort is positief en het instandhoudingsdoel wordt ruim gehaald. Uit het onderzoek van van den Boogaard komt niet

naar voren dat er meerkoeten worden bijgevangen door visserij met staande netten. Er worden dan ook geen significante effecten verwacht op de soort. Rekening houdend met het voorzorgbeginsel kunnen significante effecten niet zonder meer worden uitgesloten op de brilduiker en kuifeend. Er worden daarom de volgende mitigerende maatregelen in de voorschriften opgenomen.

Visserij met staande netten wordt in de winter langs de Houtribdijk niet toegestaan, behalve tussen de Trintelhaven en de sluisen, van 1 november tot en met 31 januari (bijlage 5). Bij de visserij met staande netten moet verder om de 100 meter een joon worden geplaatst met reflecterende strips. Grote aantallen vogels rusten of foerageren langs de kust. Netten langs de kust moeten daarom tenminste 50 meter uit de oever worden geplaatst en de staand nettensvisserij in de Gouwee en de Kustzone bij Muiden en deelgebieden waar ook grotere concentraties vogels verzamelen ('hotspots') wordt geheel verboden. Staand netten mogen verder alleen worden geplaatst in water dieper dan 2m. Tevens is visserij verboden waar grote groepen (meer dan 50) vogels zich bevinden. Door het opnemen van deze voorschriften weten GS zich verzekerd van het uitblijven van significante negatieve effecten op de populaties in het gebied in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen die voor de populaties zijn vastgelegd.

Slobeend

De slobeend is een grondeleend die niet of nauwelijks duikt en daardoor gebonden is aan ondiepten, oevergebieden en aangrenzende landbouwgebieden. Zijn voedselhabitat bestaat uit ondiepe beschutte zoetwatermoerassen, natte natuurgebieden, rivierarmen, plassen en meren. De slobeend eet dierlijk en plantaardig materiaal, maar is gespecialiseerd in watervlooien en ander zoöplankton. Ze zijn gebonden aan de natte graslanden die vooral langs de Friese kust op schaal voorkomen. Voor slobeenden is het gebied rond de Oostvaardersplassen van groot belang tijdens de slagpenrui. De slobeend duikt niet naar zijn voedsel en loopt daarmee niet het gevaar om bijgevangen te worden. De soort kan wel langs de oever verstoord worden als gevolg van visserijwerkzaamheden. Netten moeten daarom tenminste 50 uit de oever worden gezet. In belangrijke ondiepe wateren met kranwieren in het Markermeer-IJmeer (de Gouwee en de Kustzone bij Muiden) wordt de met staande netten visserij geheel verboden. Significante effecten op de slobeend kunnen hiermee worden uitgesloten, negatieve effecten kunnen afdoende worden gemitigeerd.

Stikstof

In eerdere vergunningen is niet getoetst aan de effecten van stikstofdepositie op habitattypen. Derhalve heeft de aanvrager voor de oude en nieuwe situatie een AERIUS-verschilberekening gemaakt. Als referentie is genomen de hoogste emissie in de periode 2012-2015. Deze is afgezet tegen de gewenste situatie, omdat er met minder boten gevaren wordt leidt dit tot een afname. De in de berekening gehanteerde emissiewaarden zijn een overschatting omdat het type schip waarmee wordt gevestig niet in AERIUS voorkomt. Negatieve effecten door stikstofemissie zijn hiermee uitgesloten.

Cumulatie

In de passende beoordeling is bekeken of cumulatie van effecten kunnen optreden. Er is onderzocht of het effect van visserij met staande netten in cumulatie met vergunde, maar niet gerealiseerde projecten de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kan brengen. Er is gekeken naar de projecten Markerwadden, versterking Houtribdijk, andere vormen van visserij, kitesurfzone Lelystad, toekomstige ontwikkeling van recreatie en verstedelijking. Hieruit is naar voren gekomen dat er geen cumulatieve effecten zijn van visserij met staande netten die van invloed zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van het Markermeer-IJmeer.

B3 reactie op zienswijzen

op 6 juni 2017 zijn er verzoeken om zienswijze verzonden naar:

- Rijkswaterstaat Midden-Nederland;
- Vereniging Natuurmonumenten;
- Sportvisserij Nederland;

- Ministerie van Economische Zaken, Directie RRE/Nb-wet team
- Het college van Gedeputeerde Staten van Fryslân;
- Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;
- Vogelbescherming Nederland;
- Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Enkhuizen;
- Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Hoorn;
- Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Edam-Volendam;
- Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Waterland;
- Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amsterdam;
- Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Diemen;
- Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Gooisemerem;
- Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Lelystad;
- Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Almere;
- Stichting het Blauwe hart.

Er zijn zienswijzen ontvangen van Vogelbescherming Nederland en Sportvisserij Nederland. Onderstaand worden deze zienswijzen besproken.

Zienswijze Vogelbescherming Nederland en sportvisserij Nederland

Vogelbescherming Nederland en Sportvisserij Nederland geven aan dat de beroepsmatige visserij met verlaagde netten op wolhandkrab geen onderdeel meer uitmaakt van de vergunningaanvraag. Dat betekent dat dit ook niet is meegenomen in de passende beoordeling. Ze willen er op wijzen dat voor een toekomstige aanvraag voor de wolhandkrabvisserij een aparte passende beoordeling noodzakelijk is, omdat het gaat om een nieuwe activiteit die nog niet eerder is getoetst. Daarbij dienen ook de cumulatieve effecten te worden beoordeeld met de staand netten visserij die onderwerp is van deze aanvraag, mocht dit ondanks onze bezwaren worden vergund.

Reactie Provincie Flevoland

Het is duidelijk bij de PO IJsselmeer dat voor de wolhandkrabvisserij met staand netten een aparte nieuwe vergunningprocedure doorlopen moet worden met een aparte passende beoordeling waarbij ook cumulatie met visserij met staande netten op schubvissen moet worden meegenomen. Vogelbescherming Nederland geeft aan dat de vergunningaanvraag uitgaat van het alternatieve plan voor het beheer van schubvisbestanden baars, snoekbaars, brasem en blankvoorn dat is voorgesteld door de PO IJsselmeer (het zogeheten 'Plan B'). Plan B wijkt af van het vangst- en inspanningsadvies van Wageningen Marine Research (WMR-advies), waaruit blijkt dat het met de schubvissoorten blankvoorn en brasem alleen maar slechter gaat en dat verdergaande maatregelen noodzakelijk zijn. Plan B gaat echter uit van dezelfde visserijinspanning als in voorgaande jaren met beperkte netaanpassingen (weglaten van ladders in de netten in de periode tussen 1 juli en 15 november). Vogelbescherming Nederland en sportvisserij Nederland geven aan dat WMR heeft aangegeven dat dit Plan B niet zal leiden tot het voorkomen van verdere achteruitgang van deze visbestanden. Tevens is er nog steeds onvoldoende duidelijkheid over de daadwerkelijke onttrekking van de vissen en het feitelijk aantal staande netten dat wordt gebruikt. Ook de naleving van de regels schiet nog steeds tekort. Vervolgens geeft Vogelbescherming Nederland aan dat plan B relevant is voor deze vergunningaanvraag, omdat de voortgaande achteruitgang van de betrokken vissoorten negatieve gevolgen kunnen hebben voor de visetende vogels waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen.

Reactie Provincie Flevoland

Er wordt door het Ministerie van Economische Zaken een Visserijvergunning afgegeven waarin staat aangegeven hoeveel netten en welke netmerken gebruikt mogen worden. Er is door het ministerie geen hoeveelheid vis aangegeven die gevangen mag worden. De vergunning Wet natuurbescherming die door de Provincie Flevoland wordt afgegeven zorgt ervoor dat er geen significant negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelstellingen van het Markermeer-IJmeer door de visserij met staande netten. Aangezien het onduidelijk is of door Plan B meer/minder vogels worden

bijgevangen is het niet gebruiken van de ladders niet opgenomen in de Wet natuurbeschermingsvergunning. Het PO IJsselmeer gaat dit voorschrift uit plan B zelf handhaven bij de gebruikers van de vergunning. Op grond van voorschrift 4 van de Wn-vergunning dienen de visserijactiviteiten te worden uitgeoefend conform de door het Ministerie van Economische Zaken verstrekte individuele vergunningen op grond van de Visserijwet 1963. Deze formulering brengt tot uitdrukking dat de Visserijwetvergunning doorwerkt in het gebruik dat in de praktijk kan worden gemaakt van de Wnb-vergunning, ongeacht of die gebaseerd wordt op het WMR- advies, " Plan B" of enig andere grondslag voor het beheer van de schubvisbestanden.

Vogelbescherming Nederland geeft de volgende tekortkomingen aan in de passende beoordeling

De passende beoordeling van Agonus Fisheries Consultancy (mei 2017) gaat in op de mogelijke effecten van de visserij met staande netten op vogels in de vorm van verminderd voedselaanbod, sterfte als gevolg van bijvangst en verstoring. Deze passende beoordeling kent een fors aantal tekortkomingen, waaronder:

- P. 27: uit een mondelinge mededeling van ene Paulus Visser wordt geconcludeerd dat vissers in de praktijk meestal minstens 100 meter uit de kant blijven. Of dit klopt is niet te toetsen.

Reactie Provincie Flevoland

Het klopt dat dit niet te toetsen is. In de vergunning is de voorwaarde opgenomen dat de vissers minimaal 50 meter uit de kant dienen te blijven. Aangezien de vissers volgens de passende beoordeling vrijwel altijd minstens 100 meter uit de kant blijven is deze voorwaarde aangescherpt ten opzichte van eerder afgegeven vergunningen (nu 50 meter terwijl dit in het verleden 25 meter was).

- P. 29 e.v.: hier wordt selectief gebruik gemaakt van onderzoeksgegevens over de bijvangst van vogels. Het rapport van Boogaard uit 2013 (in de passende beoordeling vermeld als variant 1) bestaat uit een streekproef die in de winter van 2012/2013 is uitgevoerd. Dit rapport moet, zoals ook opgemerkt in de passende beoordeling (p. 31), met de nodige zorg en terughoudendheid worden geïnterpreteerd. Op pagina 49 en 50 van het rapport legt Boogaard uit waarom het uit de streekproef verkregen aantal bijgevangen vogels per jaar lager is dan wat werkelijk het geval zal zijn. Ook elders in het rapport staan diverse voorbehouden met betrekking tot de resultaten en conclusies van deze steekproef. Belangrijke kanttekeningen die van invloed zijn op het resultaat van de steekproef zijn: 1) de afname van watervogels in het IJsselmeergebied tussen 2003 en 2013, 2) de mogelijk geringere aanwezigheid van sommige watervogels in het seizoen 2012/2013 en 3) dat er slechts in een deel van de voor watervogels relevante deelgebieden en seizoenperiodes (alleen van november tot 15 maart onderzoek) onderzoek is verricht. Dat rapport is geen passende beoordeling op basis waarvan significante effecten kunnen worden uitgesloten. Het is al enige jaren bekend dat het effect op de vogels van de staand netten visserij niet geheel is te bepalen met de huidige beschikbare kennis. Met deze onzekerheid moet rekening gehouden worden.

Reactie Provincie Flevoland

Gedeputeerde Staten van Flevoland zijn zich bewust van het bovenstaande en hierom zijn ook een aantal voorschriften opgenomen in de vergunning, om te borgen dat er geen significante effecten optreden, dit zijn voorschrift 8, 10, 11 en 17.

- P. 31: dat de gehanteerde mitigerende maatregelen (o.a. het gebruik van jonen) resulteren in een 70% reductie van de bijvangst van vogels is slechts een aanname. Gelet op de onzekerheden over de effectiviteit van die maatregelen moet dat met terughoudend worden toegepast in de passende beoordeling. Dat is echter niet gebeurd waardoor er sprake is van een serieuze onderschatting van het aantal bijgevangen vogels.

Reactie Provincie Flevoland

Gedeputeerde Staten van Flevoland zijn zich bewust dat het bovenstaande een aanname is en hierom zijn ook een aantal voorschriften opgenomen in de vergunning, om te borgen dat er geen significante effecten optreden, dit zijn voorschrift 8, 10, 11 en 17.

- Op p. 32 wordt gesteld dat vangst van vogels geen effect heeft op de draagkracht. Maar de te beoordelen activiteit is visserij met staande netten. Het habitat van vogels en de draagkracht daarvan, kan verslechteren als er staande netten in geplaatst worden, omdat dit ten koste gaat van de veiligheid en rust.

Reactie Provincie Flevoland

Het PO IJsselmeer heeft een passende beoordeling op laten stellen voor beroepsvisserij met staande netten in het Markermeer-IJmeer. In deze passende beoordeling is getoetst wat de effecten zijn van de beroepsvisserij met staande netten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Markermeer-IJmeer. Er is gekeken naar effecten op habitattypen en soorten van verstoring, stikstof. Ook is er gekeken naar de effecten op de .

- De conclusie onderaan p. 32 klopt niet. Uit het enkele feit dat een soort boven de instandhoudingsdoelstelling zit en de visserij inspanning niet toeneemt volgt niet dat significante effecten door vangst van vogels is uitgesloten.

Reactie Provincie Flevoland

Uit het ontwerp-beheerplan Markermeer-IJmeer volgt dat beroepsvisserij met staande netten de komende beheerplanperiode vergunningplichtig is omdat door bijvangst van duikende soorten watervogels met instandhoudingsdoelstellingen significante schade kunnen berokkenen aan de doelstellingen. Er dient dan ook getoetst te worden of er significante effecten optreden. In de motivering van dit besluit is dit gedaan.

- P. 33: het feit dat visserij al sinds jaar en dag plaatsvindt, sluit niet uit dat dit mogelijk effect heeft (gehad) op populaties en dat dit effect mogelijk significant is.

Reactie Provincie Flevoland

Uit onze bovenstaande reactie (en het ontwerp beheerplan) blijkt dat er getoetst moet worden of er significante effecten optreden. Dit is bij de motivering van dit besluit ook gebeurt.

- P. 33: aalscholver en visdief (als broedvogel) en zwarte stern, dwergmeeuw, smient, slobbeend, krakeend en krooneend (als niet broedvogel) zijn niet meegenomen in de beoordeling.

Reactie Provincie Flevoland

Bij de motivering van dit besluit zijn deze soorten ook meegenomen.

- P. 34 populatie nonnetje in Markermeer-IJmeer heeft een negatieve trend zoals blijkt uit tabel 3, dat is dus niet onduidelijk zoals hier staat.

Reactie Provincie Flevoland

Bij de motivering van dit besluit is dit meegenomen.

- P. 34 over kuifeend staat er dat vooral in november tot april de aantallen fors zijn afgenomen. Het onderzoek van Boogaard vond juist in die periode plaats. Het seizoensverloop van de aanwezigheid van kuifeenden in Markermeer-IJmeer laat zien dat er in september en oktober veel meer kuifeenden aanwezig zijn dan december tot en met maart (www.sovon.nl/nl/gebieden). Hieruit volgt dat de kans op bijvangst waar de passende beoordeling op basis van het rapport van Boogaard vanuit gaat is onderschat.

Reactie Provincie Flevoland

Gedeputeerde Staten van Flevoland heeft voorschriften opgenomen in de vergunning, om te borgen dat er geen significante effecten optreden, dit zijn voorschrift 8, 10, 11 en 17.

- P. 37: de staat van instandhouding van de kuifeend is verkeerd weergegeven. De kuifeend bevindt zich momenteel (als niet broedvogel) in een matig ongunstige staat van instandhouding (www.sovon.nl).

Reactie Provincie Flevoland

De trend van de kuifeend is sinds de start negatief, sinds 2005/2006 is de trend neutraal.

- P. 37: Ten onrechte wordt gesuggereerd dat de opmars van de quaggamossel een gunstig effect heeft op het toekomstperspectief voor kuifeenden. Uit Noordhuis et al. (2014, p. 26) blijkt dat mossetende watervogels niet tot zelfs negatief reageren op de opmars van de Quaggamossel.

Reactie Provincie Flevoland

De instandhoudingsdoelstellingen voor het Markermeer-IJmeer zijn vastgesteld op basis van de aantallen vogels die er waren in 1999-2003 (Ministerie van LNV 2006). Voor het Markermeer-IJmeer gelden voor de benthivore watervogels behoudsdoelstellingen; dit betekent dat met de instandhoudingsdoelstellingen de draagkracht van 1999-2003 wordt nagestreefd. De dichtheid van de mosselen is in de periode tot 1999 afgenomen, met de komst van de Quaggamossel trad herstel op tot een waarde die in het westen twee keer en in het overige deel bijna vier keer zo hoog was als in 1999 (Kartering 2011; Bij de Vaate & Jansen 2011). Het lijkt dan ook niet aan de draagkracht van het systeem te liggen dat de instandhoudingsdoelstelling van de kuifeend niet gehaald wordt.

- P. 37 tweede alinea: volgens tabel 3 bestaat de populatie kuifeenden in Markermeer-IJmeer gemiddeld uit 14.958 en niet uit 15.569 vogels.

Reactie Provincie Flevoland

De getallen in tabel 3 kloppen.

- P. 37: bij toepassing van het 1% criterium wordt ten onrechte uitgegaan van seizoensmaxima en niet van seizoensgemiddelden.

Reactie Provincie Flevoland

In figuur 3 wordt uitgegaan van een seizoen gemiddeld aantal, dit is inderdaad iets anders dan een seizoensgemiddelde wat hier 14958 vogels is. Een sterfte van 42 (59) vogels op een populatie van 14958 vogels komt neer op een additionele sterfte van 0,28%. Voor 59 vogels in variant 2 is dit 0,39%. De natuurlijke sterfte van de kuifeend bedraagt volgens de passende beoordeling 29%. Op een populatie van gemiddeld 14958 vogels is dit 4338 vogels. Het 1% criterium komt daarmee neer op 43,4 vogels. De additionele sterfte van variant 1 ligt daarmee onder het 1% criterium en is daarmee verwaarloosbaar. Voor variant 2 ligt dit criterium boven de 1%, namelijk op 1,4%.

Door het opnemen van voorschriften (waaronder de visvrije zone bij de Houtribdijk) in de vergunning wordt ervoor gezorgd dat er geen significante effecten optreden op de soort.

- P. 38: Sovon heeft de staat van instandhouding van de brilduiker als zeer ongunstig beoordeeld (www.sovon.nl). Daarnaast wordt in de passende beoordeling terecht op basis van Noordhuis et al. (2014) geconcludeerd dat er in Markermeer-IJmeer sprake is van verminderd voedselaanbod. Daardoor is de draagkracht van het gebied niet op orde. Deze twee aspecten worden ten onrechte niet meegenomen in de beoordeling.

Reactie Provincie Flevoland

De brilduiker heeft een ongunstige staat van instandhouding in het Markermeer-IJmeer. De instandhoudingsdoelstellingen voor het Markermeer-IJmeer zijn vastgesteld op basis van de aantallen vogels die er waren in 1999-2003 (Ministerie van LNV 2006). Voor het Markermeer-IJmeer gelden voor de benthivore watervogels behoudsdoelstellingen; dit betekent dat met de instandhoudingsdoelstellingen de draagkracht van 1999-2003 wordt nagestreefd. De dichtheid van de mosselen is in de periode tot 1999 afgenomen, met de komst van de Quaggamossel trad herstel op tot een waarde die in het westen twee keer en in het overige deel bijna vier keer zo hoog was als in 1999 (Kartering 2011; Bij de Vaate & Jansen 2011). Het lijkt dan ook niet aan de draagkracht van het systeem te liggen dat de instandhoudingsdoelstelling van de brilduiker niet gehaald wordt. Uit onderzoek van Van Rijn (2012) komt naar voren dat de brilduiker daadwerkelijk quaggamosselen eet.

- P. 39 Noordhuis et al. (2014) stelt inderdaad dat de afname van brilduiker mede veroorzaakt kan worden door verschuiving van het overwinteringsgebied. Hiervoor is echter geen wetenschappelijk bewijs.

Reactie Provincie Flevoland

Er is bij ons nog geen wetenschappelijke bewijs bekend over de verschuiving van de brilduiker. Deze verschuiving is echter geconstateerd door de heer Noordhuis van Deltares die een erkend expert is van het Markermeer-IJmeer.

- P. 40: Halverwege deze pagina worden seizoensmaxima met seizoensgemiddelden vergeleken ter onderbouwing van de stelling dat er 1/3^e minder brilduikers in het gebied aanwezig zijn dan in 2003. Een vergelijking van appels met peren dus.

Reactie Provincie Flevoland

Hier is net als bij de kuifeend het seizoensgemiddeld aantal verward met het seizoensgemiddelde.

- P. 40: er wordt gesteld dat additionele sterfte van 1% van de populatie brilduikers “zeer waarschijnlijk geen effect heeft op de aanwezige aantallen” en dat de staand netten visserij “naar verwachting ook geen significante effecten op het instandhoudingsdoel van de brilduiker” heeft. Daarmee ontbreekt de vereiste zekerheid dat er geen significante negatieve effecten zullen optreden.

Reactie Provincie Flevoland

Door de opname van voorschriften in de vergunning worden significante effecten op de brilduiker voorkomen.

Vogelbescherming Nederland geeft de volgende opmerkingen over soortenbescherming

In bijlage 2 van de passende beoordeling wordt gesteld dat er geen ontheffing nodig zou zijn van het verbod op opzettelijk doden van inheemse vogels dat is opgenomen in artikel 3.1 lid 1 van de Wet natuurbescherming, omdat er geen sprake zou zijn van voorwaardelijk opzet. Daarbij wordt vermeld dat de sterfte van de betrokken soorten vogels binnen de 1% norm blijft. Uit de passende beoordeling blijkt echter dat de aanmerkelijke kans dat exemplaren van deze soorten worden gedood niet verwaarloosbaar klein is, ook niet met de toegepaste voorzorgsmaatregelen. Het is zeker dat er slachtoffers zullen vallen als gevolg van bijvangst. Dan aanvaardt men dus ook bewust de aanmerkelijke kans dat er vogels worden gedood en is er sprake van voorwaardelijk opzet. Dit betekent dat er een ontheffing nodig is voor de visserijactiviteiten.

Reactie Provincie Flevoland

Aangezien er geen sprake is van het opzettelijk doden van inheemse vogels is hiervoor geen ontheffing nodig. Immers er wordt een vergunning verleend voor beroepsmatige visserij en daarbij is geen sprake van (voorwaardelijk) opzet met betrekking tot het doden van vogels. Mocht er al sprake zijn van sterfte van vogels ten gevolge van het vissen dan blijkt uit de passende beoordeling dat dit in ieder geval beneden de norm van 1 % blijft.

Vogelbescherming Nederland trekt de volgende conclusie

Ingevolge artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming kunt u slechts vergunning voor de visserij met staande netten verlenen indien uit de passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast. Dit is het geval wanneer er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaat dat er geen schadelijke gevolgen zijn. Op basis van de best beschikbare wetenschappelijke kennis kan niet geconcludeerd worden dat bijvangst van de vogels en als gevolg daarvan significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten. Dit betekent dat de Wet natuurbescherming aan vergunningverlening in de weg staat. Wij verzoeken u dan ook de aanvraag af te wijzen. Mocht u toch overgaan tot het verlenen van een vergunning, dan verzoeken wij u om alle mitigerende maatregelen (visserijvrije zones etc.) als voorschriften in de vergunning op te nemen. Daarbij moet ook worden voorgeschreven dat de gedragscode moet worden toegepast door alle gebruikers van de vergunning. De vergunning wordt namelijk ook aangevraagd voor niet-leden van de PO.

Reactie Provincie Flevoland

De provincie Flevoland neemt een aantal voorschriften op in de vergunning waardoor significante effecten door beroepsvisserij met staande netten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Markermeer-IJmeer worden uitgesloten. Hierdoor is een vergunning op basis van de Wet natuurbescherming mogelijk.

Overige opmerkingen zienswijze Sportvisserij Nederland

De termijn is tekort en de vergunning aanvraag is incompleet, daarom is de zienswijze op hoofdlijnen gemaakt.

Reactie provincie Flevoland

Voor een zienswijze in het kader van artikel 3:2 is de termijn van 2 weken niet onredelijk. Anders dan in de openbare voorbereidingsprocedure van Afdeling 3.4 Awb is er in de thans gevolgde voorbereidingsprocedure op grond van Hoofdstuk 5 van de Wnb geen koppeling tussen zienswijze en recht van beroep. De kortere termijn vormt naar mijn oordeel dan ook geen inbreuk op de rechts- en belangenbescherming van de betreffende belanghebbenden. Sportvisserij Nederland wijst de Provincie Flevoland erop dat mede instemming nodig is van de niet PO-leden en dat de PO een eigen controle en handhavingsapparaat dient te hebben.

Reactie provincie Flevoland.

Reactie Provincie Flevoland

Er zijn door de niet-PO leden twee machtigingen bij de aanvraag gevoegd (bijlage 3), waarin staat aangegeven dat zij het PO machtigen om de vergunning aan te vragen en dat zij akkoord zijn met het Visplan PO IJsselmeer 2017-2018 alsmede de notitie 'alternatief beheer schubvis' en het reglement Schubvisserij 2017-2020. Zij geven aan dat zij zich houden aan de voorwaarden in de genoemde documenten. Het PO IJsselmeer heeft in het Visplan een 'Sanctionerings- en boeteregeling PO IJsselmeer' opgenomen om aan de leden een boete op te leggen ingeval een PO-lid zich niet houdt aan het Visplan. Daarnaast heeft het PO IJsselmeer aangegeven om een privaatrechtelijke constructie uit te werken en een eigen controle en handhaving op te zetten en te financieren. Dit is thans nog niet gereed. Sportvisserij Nederland geeft in de zienswijze aan dat er vis is uitgezet

Reactie Provincie Flevoland

Dit heeft de vanzelfsprekend de aandacht bij Gedeputeerde Staten, maar dit is nu niet relevant in het kader van deze vergunning. Sportvisserij Nederland geeft in de zienswijze aan dat:

- a. Vis die wordt bijgevangen bij visserij met staande netten heeft een lage overlevingskans omdat de vis 15 uur tot enkele dagen in de netten kan zitten.
- b. De Houting in het IJsselmeer/Markermeer is verwant aan houting in Denemarken Duitsland en een beschermd soort.
- c. Er is een kans dat houting wordt bijgevangen en om die reden dient er een ontheffing aangevraagd te worden.

Reactie Provincie Flevoland

Wanneer vis 15 uur of enkele dagen in een staand net zit, dan kan de vis dood gaan.

Het is mogelijk dat de houting die in het Markermeer-IJmeer voorkomt verwant is aan de houting in Denemarken en Duitsland. De houting en de Atlantische steur zijn in Nederland uiterst zeldzaam. Terugkeer van deze soorten in Nederland zal slechts mogelijk zijn na geslaagde herintroductie en/of wanneer barrières in de trekroutes naar de paaiplaatsen worden opgeheven. Hierdoor is de kans dat deze soorten worden gevangen in staande netten in het Markereer verwaarloosbaar. Dat betekent dat een gebruiker van de vergunning niet bewust de aanmerkelijke kans aanvaard dat hij/zij een beschermd vissoort vangt of doodt. Voorwaardelijke opzet is hiermee niet van toepassing.

C Conclusie

Uit de toets blijkt dat significante effecten kunnen worden uitgesloten. Voor sommige soorten treden wellicht nog licht negatieve effecten op. Er kan een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming worden verleend.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris, de voorzitter,

Mr. Drs. T. van der Wal

J.N.J. Appelman

Kaart 3: Gesloten gebied Gouzee

Kaart 4: gesloten gebied kustzone Muiden

Bijlage 6: Informatieblad bezwaarprocedure Gedeputeerde Staten van Flevoland

Bezwaar

Tegen onze besluiten kunt u op grond van artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na datum van verzending ervan bij ons schriftelijk bezwaar maken. Uw bezwaarschrift dient ondertekend en voorzien te zijn van uw naam en adres, de datum, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden van het bezwaar.

Verzoek om voorlopige voorziening

Wanneer u van mening bent dat, in afwachting van de behandeling van uw bezwaarschrift, een voorlopige voorziening moet worden getroffen, kunt u een verzoek daartoe indienen bij de Voorzieningenrechter. Het adres is Rechtbank Midden-Nederland, Afdeling Bestuursrecht, voorlopige voorzieningen, Postbus 16005, 3500 DA Utrecht. Uw verzoek om voorlopige voorziening wordt pas in behandeling genomen wanneer u griffierecht heeft betaald. De rechtbank laat u weten hoe hoog het griffierecht is en op welke wijze u dit kunt overmaken.

Overslaan van de bezwaarschriftenprocedure

Op grond van artikel 7:1a van de Algemene wet bestuursrecht kunt u in uw bezwaarschrift aangeven dat u de bezwaarschriftenprocedure wilt overslaan en rechtstreeks in beroep wilt gaan bij de bestuursrechter. In artikel 7:1 a tweede lid van de Algemene wet bestuursrecht is bepaald dat wij een dergelijk verzoek in ieder geval moeten afwijzen wanneer: A) het bezwaarschrift is gericht tegen het niet op tijd nemen van een besluit. B) tegen het besluit door een andere belanghebbende ook een ander bezwaarschrift is ingediend waarin zo' n verzoek niet is gedaan en dit bezwaarschrift ontvankelijk is. Wij stemmen alleen in met het verzoek om de bezwaarschriftenprocedure over te slaan, wanneer de zaak daarvoor geschikt is. Wanneer dit het geval is, zenden wij het bezwaarschrift door aan de bevoegde rechter.

Proceskostenvergoeding

Tot slot wijzen wij u er nog op dat u op grond van artikel 7:15, tweede lid van de Algemene wet bestuursrecht bij ons - voordat wij een besluit hebben genomen op uw bezwaarschrift - een verzoek kunt indienen om de kosten die u redelijkerwijs in verband met de behandeling van uw bezwaarschrift moet maken, te vergoeden. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om kosten van rechtsbijstand, kosten van een getuige/deskundige; reis- en verblijfkosten, kosten van uittreksels uit openbare registers, telefoongesprekken. Bij het indienen van zo'n verzoek moet u het bedrag van de vergoeding aangeven en stukken overleggen waaruit blijkt dat u deze kosten daadwerkelijk heeft gemaakt. Bij het besluit dat wij op het bezwaarschrift nemen, wordt tegelijkertijd een besluit genomen op een ingediend verzoek om vergoeding van de kosten.